

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculum Monasticum

In Quo Totius Religiosæ disciplinæ Casus, Regulæ & difficultates clarè videntur, breviter explicantur & resolvuntur Canone, rationibus & Patrum auctoritatibus

Philippus <a Domina Nostra Septem Dolorum>

Augustæ Vindellicorum, 1688

Cap. XIII. De casibus prohibitis à jure, Conciliis & summorum Pontificum, & sacra Congregationis Decretis erga regulares.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40745

prælati & rectores, & animarum curam exercentes ac presbyteri seculares, & quorumcumque ordinum regulares habere penes se transcriptum Bullæ, quæ vocatur in Cœna Domini, eamque diligenter legere & studere: ita enim præcipitur in eadem Bulla, ut pater in ea, quæ est Urbani VIII. tom. 12. Bullarij inter Bullas ipsius num. 41. Barbosa de off. parochi cap. 19. num. 67. Unde patet, intentionem Papæ talem esse, ut hæc Bulla in toto orbe Christiano recipiatur, acceptetur, & observetur; finis enim summi Pontificis est, ut tanquam pius Pater conservet animarum salutem, rem publicam Christianam, libertatem Ecclesiasticam, auctoritatem Apostolicam & unitatem à Deo sibi commendatam, quæ sunt bona Sedis Apostolicæ: propterea derogat Summus Pontifex quibuscumque privilegiis, etiam per viam contractus, aut remunerationis, aut alia quavis causa concessis, consuetudinibus immemorabilibus, præscriptionibus etiam longissimis. Sic loquitur in eadem Bulla, *Lexana cap. 19. n. 44. & verba Bullæ Cœne, num. 59.*

CAPUT XIII.
De casibus prohibitis à jure,
Conciliis, & Summorum Pontificum,

tificum, & Sacrae Congregationis decretis erga Regulares.

SUMMARIUM.

- I. Religiosi non possunt esse executores testamentorum sine licentia.
- II. Illis prohibetur eligere sepulturam.
- III. Non possunt comparere in iudicio, ut rei, neque ut actores, sine licentia.
- IV. Non possunt advocati aut procuratores munus exercere.
- V. Quomodo possunt esse iudices & arbitri.
- VI. Illis prohibetur artem chirurgiam exercere cum incisione vel adustione.
- VII. Possunt esse testes.
- VIII. Prohibentur suscipere tutelam cuius.
- IX. Non possunt facere testamentum.
- X. Quomodo prohibeantur venari.
- XI. Non possunt inducere aliquem, ut sepulturam eligat.
- XII. Prohibentur lineis uti.
- XIII. Prohibentur baptizare, esse patrones, & aliqua sacramenta ministrare.

- XIV. Prohibentur arma tenere intra septa
monasterii.
- XV. Prohibentur monasteria erigere, nisi
12. fratres in his possint sustentari.
- XVI. Prohibentur vinum purum bibere.
- XVII. Prohibentur mercaturam exercere,
etiamsi pharmaciam habere possint.
- XVIII. Quis ludus sit illis prohibitus.
- XIX. Habere debent carcerem.
- XX. Pœna falsorum testium, latronum, &
homicidarum.
- XXI. Tenentur observare festa ab Episcopis
indicta.
- XXII. Non debent pulsare campanam die
Sabbathi Majoris hebdomadæ ante Ca-
thedralem.
- XXIII. Tenentur interesse processionibus.
- XXIV. Bona religionis alienare non possunt.
- XXV. Fœminas introducere prohibentur.
- XXVI. Non possunt interesse agitationibus
taurorum, nec spectaculis aut comediis:
- I. Nullus religiosus potest esse executor te-
stamenti, sive ad causas pias, sive ad pro-
phanas, nisi obtenta à suo Superiore licentia,
quam quilibet Superior etiam immediatus potest

Q

est concedere, *cap. 1. de testam. in 6. expressis verbis*: quia nec velle, nec nolle habet; Sufficit autem tacita licentia, cum textus non dicat expressam esse necessariam, *Sylvestor verbis testamentum, q. 2. distinct. 3. Sanchez lib. 6. decalog cap. 11. n. 11.* Et hoc prohibetur specialiter Minoribus de Observantia, ita ut illi que eorum prælati dispensare, seu licentiam dare possint. *Clementin. Exivi. §. proinde vir sanctus, de verborum significatione, Verum etiam.* Ubi tamen adjungitur, quod in exequendis testamentis consilium dare, si prælati jurisdictio, sive actio in iudicio, sive dispensatio advenit. Unde, si statuerit testator, aut prælati perit executoribus, ut aliquod legatum moribus pauperes distribuant cum consilio fratrum minorum, eorum consilium requirere ex qua ratione morali æquitate debent, ex necessitate verum qui non tenentur illorum fratrum directione. *Bordon. decis. 200. miscellan. Layman. lib. 1. just. tract. 5. c. 11. de ultimis voluntatibus.* 3. Ordinum verò aliorum prælati executoribus testamentorum esse non prohibentur, quia si in statutis eisdem uti possunt, quas eis subditis concedere, nisi obstet prohibitio à Superioribus, vel à majori aut religionis statuto. Porro regulæ claustrales, si fuerint executores testamentorum, rationem reddere debent locorum ordinum, quibus etiam puniri poterunt, si in executione, sine

is officio deliquisse repertantur, etiamsi ab illorum jurisdictione sint exempti *Clementin. unic. de testam. Lezana c. 9. 1. part. 8.* Utrum verò religiosus testamenti executor legatum inter pauperes distribuendum, monasterio, vel sibi ipsi applicare possit? Dicitur quòd sic, 1.º quoad monasterium certum est posita monasterii necessitate, 2.º quoad seipsum, præsumitur voluntas testatoris, qui, si scivisset executoris paupertatem, actualem aut supervenientem, non minus illi, quàm aliis subvenisset. *Sanctus Thom. 2. 2. quest. 32. art. 9. ad 3. Layman. supra n. 7.*

II. Non possunt religiosi eligere sibi sepulturam, nisi sint ita remoti à suis Monasteriis cum moriuntur, ut ad ea non possint commodè portari, quia ita deciditur in *cap. final. de sepult. in 6. Sylvester verbo sepultura q. 6.* Religiosi enim nec velle, nec nolle habent, ergo neque sepultura sibi deligendæ libertate gaudent: Quòd si in tali loco, qui à Monasterio nimis remotus est, religiosus moriatur, non electa sepultura, in ecclesia parochiali sepeliendus erit, nisi vicinum sit monasterium sui ordinis. *Sanchez l. 1. moral. c. 14. n. 4. Layman, supra c. 12. de sepult. n. 6. Lezan c. 9. 1. p. n. 10. sepult. num. 6.*

III. Religiosi non possunt stare in iudicio, neque ut actores neque ut rei ad se defendendum, sine sui Superioris licentia, quia, cum religiosus

Q 2

Religiosus sit veluti mortuus, comparatur seruo
 servus autem in iudicio neque agere, neque
 conveniri potest. *l. lis nulla, l. vix, de iudicio*
l. servus, C. eod. cap. Cum dilect de rescriptis
& authentica causa quæ sit cum monacho, C.
Episcopo. & cleric. Undè neque pro libi
 injuria, sive in persona, honore & bonis, po
 sunt in iudicio comparere, sed hoc compe
 pralato *Sylvester verbo religios. 8. q. 4.* Al
 quæ tamen occurrunt exceptiones. 1°, qu
 do religiosus est extra monasterium cum ca
 dientia, & Superior est ita absens, ut comm
 non possit haberi responsio absque periculo
 mora, tunc potest in iudicio comparere & ag
 re ratione præsumptæ licentiæ. 2°, quando
 religiosus vult agere contra aliquem prælatu
 suum regularem ob rationabilem causam,
ex parte de accusat. In quo casu ei expensæ
 cessariæ ad litigandû à monasterio præberi
 debent, uti docent *Glossa & Abbas n. 9. eod.*
Sanchez lib. 6. in decalog. cap. 12. num. 18.
 quando beneficiatus est religiosus cum
 administratione, *Navarr. comment. 2. de regu*
num. 64.

IV. Religiosus non potest esse advocatus
 vel procuratoris munus exercere in iudicio
 si cum licentia sui prælati, & cum utilitate
 monasterii saltem indirecta. Ita habetur in
monachi 2. causa 16. q. 1. cap. 2. de postulato
Clementin. religiosus, Sylvester verbo advocatus

q. 4. Et hæc prohibitio extenditur ad quoscunque religiosos, sive sint monachi, sive canonici regulares, mendicantes, &c. Sanchez lib. 6. in decalog. cap. 13. num. 4. Lugo de justit. & jure 2. tom. disput. 41. sect. 1. n. 3. Consilium verò dare, seu voce, seu scripto, quid in causa qualibet secundum jura agendum aut respondendum sit, non est prohibitum religiosis, cum id non sit advocatum esse, aut procuratorem agere. Lex c. 9. t. p. n. 11. Laym. lib. 4. tract. 5. c. 1. de statu religionis assertione 2. pagina 674. n. 2.

V. Religiosus nec potest esse judex, nec arbiter, nisi de licentia sui prælati, & in causa concernente utilitatem sui monasterii, quia ita habetur in cap. Monachi supra citat. Sayrus clavis regia lib. 12. cap. 21. n. 3. cap. de presentium 15. q. 1. & cap. 1. de postulando, Sanchez lib. 6. in decalog. cap. 13. an. 55. Possunt tamen esse arbitratore cum sui prælati licentia, etiamsi de monasterii utilitate non agatur: differunt enim arbiter, & arbitrator, quod ille à partibus constituitur, ut secundum juris terminos sententiam ferat, ideoque veluti judex se habet juxta l. ff. de arbitris. Sed arbitrator, tanquam amabilis compositor à partibus eligitur, ut pro bono pacis servandæ unius juri domere, & alteri retribuere possit, vitata tamen læsione magna, sicut explicat Sylvest. verbo arbiter q. 2. differ. 20. & q. sequenti & ideo, cum arbitratoris munus

VII. Nullus textus prohibet religiosi esse testes, tam judiciales, quam cujuscumque instrumenti, imò potius illis permittitur, *cap. nuper de testibus, Sylvester verbo testamentum l. q. 5. dict. 1.* Quod extenditur ad testamentum, in quo aliquid relinquitur monasterio religioso, qui est testis: quia, quando aliquid non est speciale alicujus commodum, sed Universitatis vel Collegii, potest quilibet ex illa Universitate testificari. *Sanchez lib. 6. in decalog. cap. 13. n. 102.* Ad hoc tamen, ut religiosus possit esse testis causæ judicialis, requiritur licentia Superioris, quia, cum judex secularis non sit Superior religiosi, non potest ab illo exigere testimonium, nisi religiosus se illi subiiciat, ad quod requiritur licentia sui Superioris, si tamen testis esset sine tali licentia, testimonium valeret, cum nullibi sit irritatum, & potius sit interpretanda res ut valeat, quàm ut pereat. *Sylvester verbo testis q. 1. dict. 1. Lezan. cap. 9. l. 1. part. n. 17.*

VIII. Tutelam alicujus personæ suscipere interdicitur religiosi, quia ita habetur *cap. final. q. 86. & authent. de sanctissimis Episcopis, §. Deo autem amabilis collat. 9. & leg. regia. 14. tit. 16. p. 6.* Sylvester in *summ. verbo tutela.* Adde etiam ex licentia Superiorum, quia in prohibitione juris non possunt dispensare, siue tutela sit testamentaria, id est data in testamento, siue sit dativa, hoc est à judice designata: Tutela

tela verò legitima, quæ ex lege defertur con-
 sanguineis successuris ab intestato, potest so-
 sciipi à religiosis, de licentia tamen prælato-
 rum, *præfato cap. final. distinct. 86. Azorius*
tom. I. instit. moral. lib. II. cap. II. Tutela
 quoque miserabilium personarum posse admi-
 ti à religiosis concedit *Grassius 1. part. decisio-*
lib. 3. c. 5. n. 112. modò tamen, negotiis inter-
 dictis regularibus, nullo modo se immisceant
 aut extra claustra pernoctent, aut quidquid
 aliud à sua professione alienum peragere præ-
 sumant. Ita declaravit *sacra Congregatio de*
January 1631. & die 16. Novembris 1640
puđ Lezan. sup. n. 17.

IX. Testari verò, nec licitè, nec valide
 sunt, *Canon. ingredientibus 19. q. 3. cap. 1.*
testament. & aubent. ingressi, C. de sacrosan-
Ecclesia: Neque ullatenus dispensari possunt,
 nisi subit, & gravis, & justa causa, nec ab alio
 nisi à Papa, quia non habent proprium domi-
 nium. Cum itaque religiosus proprio car-
 ratione voti paupertatis, testari non potest,
 nec jam factum ante professionem revocare,
 nec mutare professione peracta, quia eadem pro-
 fectas requiritur ad revocandum vel mutandum,
 quæ requiritur ad illud condendum; potest
 tamen religiosus facere schedulam, qua rogat
 prælatum, ut det alicui ea, quæ ad illum perti-
 nent, quia hoc non est testamentum, nec con-
 testum, nec est alibi prohibitum, nec derogat

paupertatis: Item potest testamentum à se factum ante professionem interpretari & declarare, si necesse fuerit, quia hoc non est disponente de aliquibus bonis, sed solum declarare dispositionem à se factam, quando potuit illam facere. *Lezana, cap. 9 sup. n. 19. Bordon. resol. 54. n. 8. Cabassutius lib. 1. cap. 23. num. 1.* Novitius verò potest facere testamentum quovis tempore sui novitiatus, & jam factum ante ingressum revocare, mutare, & variare pro libito absque Superioris licentia, quia ad hoc perinde se habet, ac si esset secularis, est enim sui juris & dominus suorum bonorum: ergo potest de illis disponere quoties sibi videbitur; testari enim est actus proprietatis, & domini, quod non est prohibitum novitiis. *Sanchez lib. 7. c. 3. n. 3. Bord. citat. sup. n. 9.*

X. Prohibitum est religionis, sicut & clericis, venari, aut interesse venationibus. Creditur autem, quod hæc prohibitio, facta religiosi aut clericis, non sit sub peccato mortali, cessante scandalo, & aliis pravis circumstantiis extrinsecis, quando venatio sit solum honestæ recreationis gratia. *Navarr. comment. 4. de r. gul. num. 26. Suarez, tom. 4. de relig. tract. 8 lib. 1. cap. 11. n. 2.* neque Concil. Trident. sess. 24. cap. 12. Interdicit venationem clericis præcise, sed tantum venationem illicitam, quando scilicet, cum armis, tumultu, canum clamore instituitur, quia talis venatio per se dedecet statum

tum religiosum & clericalem, eo, quod à gra-
vioribus spiritualibus occupationibus eos
vocat & scandalum præbet populo, præsertim
si frequenter fiat. *Clement. 1. de stat. monach.*
S. porro *Layman. lib. 3. de justit. tractat. 1. c. 1.*
Lezana cap. 9. 1. part. num. 10.

XI. Religiosi, qui aliquos ad vovendum se
promittendum inducunt, ut sepulturas apud
eorum ecclesias eligant, vel jam electas non in-
tent, incurrunt excommunicationem ipso facto
fedi Apostolicæ reservatam. *Clement. capitulum
de pœnis. Miranda 2. tom. 9. 38. art. 10. Simplex
tamen inducentes ad hoc non compre-
henduntur, nec etiam, qui prædicto modo in-
ducunt alios ad sepulturam in alia ecclesia
gendam, Tolet. in summ. l. 1. c. 37. Lezana
tatus sup. cap. 9. n. 25.*

XII. Est etiam prohibitum religiosi, lineam
uti, cap. eum ad Monasterium de statu monach.
Proprius enim religiosorum habitus etiam in-
ternus laneus esse debet; sed hoc tantum est vo-
niale, regulariter loquendo; imò nullam po-
eatum, si communis usus sit religionis, & ma-
tò magis, si est aliqua corporalis infirmitas,
in hoc sunt attendendæ Ordinum constitutio-
nes & regulæ, quia Fratres Minores lineis com-
feis utentes peccant mortaliter, uti tenet *Pern
Marchant. in expositione regula D. Francis
2. 9. 5. Lezana sup. n. 21. Sylvester verborum
giosus 7. Grassis part. 1. decision. lib. 3. cap.
n. 69. & 70.*

XIII. Illis est etiam prohibitum baptizare, nisi in casu necessitatis, & de licentia parochi cap placuit 2. 6. q. 1. Hoc enim est proprium officium ordinarii, nec possunt esse patrini, seu levare aliquem de fonte cap non liceat de consecrat. distinct. 4. Nec possunt sacramenta Unctionis extremæ vel Eucharistiæ ministrare, vel matrimonia solemnizare, non habitâ prius parochi speciali licentiâ; alioquin incurrunt excommunicationem Papalem. *Clement religios. in principio, Sylvest. verbo excommunicatio, Conc. Trid. sess. 24. cap. de matrim.* Parochus etiam regularis, qui alterius parochiæ sponso, sine illorum parochi licentiâ, ausus fuerit matrimonia conjugere aut benedicere, ipso jure tandiu suspensus maneat, quandiu ab ordinario ejus parochi, à quo erat suscipienda benedictio, absolvatur. *Rodrig. 2. tom. 9. 62. art. 11. Barbosa de off. parochi cap. 12. à num. 3.*

XIV. Religiosi, intra septa monasterij sine licentiâ suorum prælatorum arma tenentes, excommunicationis sententiam ipso facto incurrunr, *Clement. ne in agro de statu monach. Miranda in manual tom. 2. 9. 35. art. 18.* Ista tamen excommunicatione non afficiuntur habentes arma extra septa monasterij, neq; religiosi venientes ad monasterium cum armis non animo ea retinendi. *Lezana, c. 9. 1. part. n. 27.*

XV. Erigere seu construere nova monasteria regulares non possunt, nisi observato decreto

to Concil. Trid. sess. 25. de regularib. cap. 1. Sci-
 licet, quod non recipiantur nova loca sine Epi-
 scopi diocœfani licentia in scriptis obtenta:
 præterea observetur constitutio Clem. VIII.
 I. 103. qua incipit, quoniam ad instauram, 3. 100.
 Bull. inter Bullas hujus n. 9. Locorum orb-
 narios non posse licentiam ad novos conventus
 impetrari, nisi vocatis & auditis aliorum co-
 dinum, in dictis locis existentium, Superioribus
 & aliis interesse habentibus. Similiter ob-
 servetur decretum sacre Congreg. sub Grego.
 XV. quo cavetur, ne aliqua monasteria de novo
 erigantur, nisi in illis saltem duodecim fratre-
 inhabitare & ex redditibus aut consuetis dec-
 mosynis sustentari valeant; & ab aliis (quæ
 sint) quatuor millia passuum distent, Pape
 tom. 2. de privileg. circa constit. 6. Greg. XV. ad-
 dens, quod non dicitur acquiri novus conventus,
 quando fit mutatio in eadem civitate
 uno ad alium locum, quia tunc nullum fit pro
 judicium aliis, nisi forte per accidens ratio
 majoris propinquitatis. *Lex. sup. n. 15.* No-
 mirum Concilium, summos Pontifices, & sa-
 cram Congregationem consensum Episcoporum
 postulasse, quia jure communi est requiritur
 Canon, quidam & seqq. 18. q. 1. *Miranda*
manuali tom. 1. q. 3. art. 1. Imò omnia
 monasteria essent Episcopis subjecta de jure com-
 muni, si non obstarent religiosorum privilegia
 cap. qui vere 16. q. 1. cap. cum dilectus de
 regul.

gijs domib. declaratum fuit à Sacra Congre-
gatione, licentiam ad novum monasterium da-
ri non posse à Vicario capitulari, sede vacante.
Barbosa in collectan. Bullar. verbo Monasteria;
Neque à Vicario generali Episcopi, nisi ad id
habeat speciale mandatum. *Navarius in Lu-
cerna regularium. verbo Monasteria n. 2.* Con-
stitutio autem *Clementis VIII.* de vocandis &
audiendis aliorum Ordinum praelatis nullo
modo est necessaria, quando aliqua religio vult
intrare in aliquem locum cum obligatione non
quærendi elemosynas, nec faciendi aliquid, ex
quo aliquod detrimentum aliis religiosis obve-
niret, non est enim necessarium citare alias re-
ligiones interesse habentes, quia tunc cessat
finis dictæ Constitutionis, *cap. cum cessante de
appellat. dummodo habeat redditus sufficientes
pro sustentatione duodecim religiosorum.* De-
serere etiam Monasteria semel accepta sine li-
centia summi Pontificis non possunt religiosi,
*cap. unico de religiosis domibus & cap. cum ex eo
de excessibus pralat. lib. 6.* Et est lata excom-
municatio contra oppositum facientes. *Syl-
vester verbo casus q. 1. casu 8.* Monasterium
etiam, seu ecclesia semel Deo dicata, non pot-
est fieri habitaculum seculare, seu converti in
ulius prophanos, nisi in casu magnæ necessitatis
& consensu Episcopi, *cap. qua semel 19. q. 3.
& est regula juris cap. quod semel dicatum; de
regul. juris in 6. Lex. sup. n. 36.*

XVI. Debent regulares vinum aqua temperatum bibere, ita ut si vinum purum bibant, cum ebrietatis periculo mortaliter peccent, Concil. general. Lateranen. sub Innocent. VIII. & cap. a crapula de vit. & honest. clericor. Ubi etiam prohibetur religiosis in conviviis alio ad bibendum incitare. *Armilla verbo ebrietatis n. 7. Peyr. tom. 2. privileg. in constit. 6 Pauli V. num. 5.* Pluries etiam quam ter bibere prohibentur *e. quando*: quamvis hoc non sit peccatum mortale, imò nec veniale, si necessitas exigat. Prohibentur etiam tabernas ingredi, nullus, nec convivari, nisi sub certis conditionibus *cap. convivium & horum transgressio erit tabernam ad minus peccatum veniale.* Ebrios etiam puniuntur subtractione à communione per triginta dies, vel pœna corporali *ex cap. distinct. 33. & ex cap. à crapula aut pœna suspens. ab officio & beneficio si à Superioribus muniti non abstinnerint. Barbosa de off. & parochi cap. 6. à num. 11. Lezan. sup. n. 38.*

XVII. Religiosis prohibita est mercatura seu negotiatio merè lucrativa, qua aliquid committitur, ut carius vendatur, sub pœna excommunicationis, suspensionis, & depositionis, *cap. extra ne cler. vel monach. & cap. consequentibus distinct. & cap. sed nec. extra ne clerici vel monachi*: Istæ pœnæ non sunt latæ sententiæ, sed ferendæ: & quamvis licitum sit regularibus pharmacias habere, non tamen illis licet mercaturam

amenta vendere per se, sed vendi debent per
secularem aliquem ibi assistentem, sicut & emi;
nec attendatur ad lucrum temporale, sed so-
lum, ne aliquando corrumpantur, & carius non
vendantur quam fuerint empta, &c. Privatis
autem religiosis non licet ullo modo, nec per
se, nec per alios hujusmodi negotiationem aut
mercaturam exercere, hoc enim est illis prohi-
bitum per citata capita propter magnam inde-
centiam periculumque peccandi contra pau-
pertatem, quod in hoc reperitur. Unde sic fa-
cientes peccant contra paupertatem, & sunt
propriarii, quia utuntur pecuniis modo sibi
prohibito, & sine Superiorum licentia, quam
etiam dare non possunt, quia status religiosi
exigit, non implicari negotiis secularibus, sed
Deo vacare & fugere pericula. Religiosis ta-
men licet emere necessaria ad proprium & suo-
rum usum, quod vocatur negotiatio Oecono-
mica, quæ nullo modo est prohibita; imò jure
naturali concessa. Contrarium verò dicen-
dam est de negotiatione politica, qua emuntur
necessaria exercitui, civitati, &c. Et hæc est re-
ligiosis prohibita *cap. Episcopus 88. dist. cap. 1.
& seq. 21. q. 3. & Pauli 2. ad Thimotheum 2.
Nemo militans Deo implicat se negotiis secula-
ribus. Lezana cap. 9. sup. n. 39.*
XVIII. Sciendum est primò, quid sit ludus,
& secundò quis ludus sit religiosus prohibitus.
Dico ergo, ludus est quidam contractus, quo
ludca-

ludentes res suas periculo exponunt propter
 spem acquirendi res alterius. Ita communiter
 DD. Bonacina de contract. disp. 2. q. 3. p. 1.
 1. num. 1. Bordonus res. 33. num. 1. Lexan
 verbo Ludus n. 2. Sayrus in clavi regia lib. 1.
 cap. 12. n. 1. §. quia vero. Non est illicitus
 natura sua, potest enim esse actus virtutis, si sit
 cum debitis circumstantiis ob honestam recrea
 tionem, vel ob finem honestum. Ita D. Tho.
 2. 2. q. 168. art. 2. Aristoteles 2. & 4. Ethic.
 eum & Bordon. sup. Hoc posito, dico, dupli
 cem esse ludum; unum, qui industria & in
 dustry exercetur, ut ludus scacchorum, duodecim
 calculorum, vel tabulæ, pilæ, & quibus homines
 etiam graves, animi gratia, ludere solent, & in
 jussimodi non dedecent religiosos, si quando
 in his recreantur. Alterum, qui dicitur ludo
 alearum, seu taxillorum & cartarum, qui magis
 fortuna quam arte reguntur, seu in quibus pro
 valet magis fortuna quam ars. & isti ludi
 solum regularibus, sed omnibus ecclesiasticis
 sunt prohibiti, can. 41. Apostol. qui res
 dist. 35. cap. inter dist. de excessibus prelati
 cap. clerici 2. de vita & honestate clericorum
 Concil. Trid. sess. 2. de reform. cap. 1. Est autem
 hæc prohibitio sub mortali, ut colligitur ex
 re citato, præcipue si ludatur notabilis pec
 quantitas, quia est contra votum pauperum.
 Notabilis autem quantitas ex Panormitano
 cap. clerici & ex eo Grassis part. 2. lib. 3. c. 1.

dicitur esse, quando religiosus exponit unum aureum in eodem ludo eodem die, non solum in ludo cartarum, sed etiam in aliis ex ingenio; hæc enim summa est satis notabilis religioso sub voto paupertatis militanti, quia, quando conceditur ludus religioso, fit solum ob animi relaxationem & honestam recreationem; tanta verò pecunia lucrum & avaritiam sapit, & recreationem excludit. Vide quæ diximus *cap. 5. de voto paupertatis, n. 49.* Colligitur item, dictam prohibitionem omnibus esse sub mortali, quia *cap. 1. distinct. 35. & cap. inter dilectos. 11. de excessibus prelat.* prohibetur ludus alearum sub pœna privationis, communionis, & publicus aleator privatur beneficio; sed hæc sunt pœnæ gravissimæ, quæ consequenter supponunt peccatum mortale, *cap. clerici 19. de vit. & honestat. &c.* Præterea clericus aleator indignus est, cui beneficium concedatur, & si est publicus, collatio est ipso jure nulla, & si est occultus, est irritanda; sicut electio religiosi publicè aleatoris est ipso jure nulla, & quomodocumque facta sit electio, debet ab officio deponi, seu beneficio saltem, si monitus non desiterit. *Lezana verbo Ludus, num. per totum, & alij.* Neque licet religiosis ludere cum laicis & clericis secularibus etiam ludis honestis; quod probat *Grassus part. 1. lib. 3. cap. 9. num. 12. per Glossam 2. in cap. continebatur, de homicidio.* Debent enim Ecclesiastici abhor-

R
rere

rere commercia & familiaritates laicorum, *cap. his igitur, distinct. 23.* quia laici semper sunt infesti clericis, *cap. laicos 2. q. 7.* & inde non nisi scandalum, & contemptus oriri potest, maxime in religiosis, qui mundo, cui mortui sunt, abrenunciaverunt, ut viverent cum Christo; sed erubescit dicere *cum Bordon. resolut. 33.* quod nostri temporis regulares, quam plurimum volunt vivere cum mundo ut Christo mortui; Non erit tamen peccatum mortale, si ex prava consuetudine extra conventum cum secularibus ludatur cum aliorum scandalo, tamen de ludens una aut altera vice non damnetur peccati mortalis: quia una aut altera non est consuetudinem. *Bordon ibidem.* Sunt etiam multi alij ludi regularibus prohibiti, licet omnis ludus, qui fit cum armis, *cap. contentur de homicid. & cap. clerici de vit. & honest. clericorum Sylvester in summ. verbo Ludus.* Idem dicitur de hastiludiis, *Barbosa de iure ecclesiastico lib. 1. cap. 40. n. 46.* Item Ludus strionalis, *can. donare, dist. 86. cap. cum de vit. & honest. clericorum.* Item Ludus simulationis, chorizationis, & huiusmodi, *cap. dilectione de consecrat. distinct. 2. & Sylvester in summa.* Interdicitur etiam aspectus talliarum dorum maxime religiosis & Ecclesiasticis, *cap. clerici 15. de vit. & honest. cleric. praecipue locis publicis, & si talis aspectus sit notabilis erit mortalis; quod si non sit notabilis &*

Kandalum, creditur esse solum venialis; quid-
quid sit, & quomodocumque fiat, hoc multum
videtur indecens statui religioso. *Bordon. sup.*
num. 11. q. 10. Sunt quoque plures ludi per-
missi tempore, loco & circumstantiis debitis, ni-
si obstant religionis statuta, v. g. ludi trochi, pi-
la, globorum, damarum, schacorum; ut di-
ximus n. 18. supra. Hi enim jucundi sunt, a-
nimam sublevant, corpus exercent, & fors in
eis non pravalet, sed industria sola innituntur.
Quæritur tamen, utrum, & an religiosi possint
ludere inter se res aliquas spirituales, videlicet
orationes, psalmos aut alias preces dicendas à
victo pro victore. Respondeo secundum ali-
quos, hoc non debere fieri; Oppositum tamen
est verius, quia talis est usus plurium piorum,
tum, quia in hoc nulla est irreverentia erga res
sacras, cum potius sit signum devotionis & pie-
tatis erga illas, Deum, & sanctos: & si quæ est
irreverentia, est per accidens, cum possint, &
debeant dictæ preces recitari devote, & reve-
renter. Potest etiam religiosus ludere ludo
aliis licito cum seculari, hoc pacto, ut, si secu-
laris vincet, teneatur religiosus dicere Rosa-
rium aut Missam, si vero vincatur, teneatur sol-
vere religioso aliquid, & in hoc nec est irreve-
rentia, nec simoniæ species, quia non intervenit
ratio pretii, prout ad simoniam exigitur: ete-
nim simonia in utroque contrahente ponit ali-
quid lucri, quod accidere non potest in ludo, in
quo,

R 2 .

quo, si unus acquirit, alter perdit; *Bordonus resolut. 33. n. 8. Lezana verbo Ludus num. 13. Bonac disp. 2. de restitut. q. 3. part. 1. n. 8.*

Nota pro supradictorum intelligentia, nomine alearum intelligi ludos omnes fortuitos id est, in quibus res innititur casui & fortuna *Sayrus Clavi regia lib. 11. cap. 12. de Ludo cito vel illicito. n. 4. Vide super his citatos DD.*

XIX. Debent monasteria regularium habere carcerem ad eorum custodiam, cum in poenam delictorum, sive ad tempus, sive perpetuam juxta eorum qualitatem, & ne ex religione fugiant, ita habetur ex juris dispositione *cap. habentes 18. q. 2. gloss. & DD. in cap. si clericus sentent. excom. lib. 6. Lezan. cap. 9. 1. par. num. 41.*

XX. Falsus testis religiosus perpetuo deponitur, & in arctum monasterium recluditur *cap. si Episcopus 50. distinct. perjurium etiam est de depositione dignum cap. presbyter 81. distinct. cum non ab homine de Judic. Alarico de relig. discipl. lib. 2. cap. 28. n. 3. Religiosus fur etiam perpetuo deponitur. cap. presbyter. & cap. in sum non ab homine citatis. Et in arctum monasterium detrudendus, attenta ramentis & qualitate furti: Similiter homicida perpetuo deponitur *cap. presbyter citat. cum non ab homine, sup. c. sicut dignum 1. 5. Alaricos de homicidio. Similiter, qui venenum parant, et si homicidium non fuerit sequutus**

nihilominus non minori pœna quam homicidæ plectuntur. *Lezana sup. n. 42. Aldrete sup. cap. 25. per totum.*

XXI. Dies festi, quos in sua diœcesi servari Episcopus præceperit, ab omnibus regularibus, etiam exemptis, debent observari, *Concil. Trid. cap. 12. de regular. sess. 25.* Non tamen tenentur ad recitationem officii aut Missæ illius Sancti, aut diei festi, qui ab Episcopo indictus est, *in Bordon. resolutione 124. n. 17.* Tenentur etiam ad observationem festorum ex consuetudine, vel devotione populorum introductorum, si tales festi sunt ab Episcopo approbati; illa namque approbatio facit Episcopum authorem festi *Bord. ibid.*

XXII. Prohibetur Regularibus pulsare campanas in suis Ecclesiis die Sabbathi Majoris hebdomadæ, antequam campana cathedralis, vel matricis Ecclesiæ pulsaverit, in aliis autem diebus non possunt ordinarii impedire fratres pulsare campanas ad Matutinum, Horas, & Missam antequam pulsetur campana majoris Ecclesiæ *ex Decreto sac. Congregationis apud Quarantam in summ. Bullar. verbo Confessio pag. 435. Barbosa de off. parochi cap. 11. n. 21. Gavantus in comment. in rubric. Missal. part. 4. titulo 10. Lezana cap. 19. 1. part. n. 45.*

XXIII. Exempti omnes, tam clerici seculares, quam regulares quicumque, etiam monachi, ad publicas processiones vocati, accedere

compelluntur; iis tantum exceptis, qui in stri-
ctiori clausura perpetuo vivunt. *Concil. Trid.
sess. 25. cap. 13.* Tamen Sacra Congregatio
Concilii declaravit, regulares monasterii, ultra
medium milliare à civitate distantes, non posse
ab Episcopis compelli accedere ad processio-
nes. *Flavius Cherubinus in Compend. Bullar.
tom. 2. in Bulla. 41. Pii V.* Vocati autem debent
non per edictum publicum, sed personaliter per
clericos *Peyrinis tom. 1. privileg. in consuet. 2. Sec-
ti IV. § 11. n. 57.* Processiones autem publica-
ad quas compelli possunt ab ordinario, regula-
res sunt in festo Corporis Domini, Litanias
Iubilæis publicis faciendis, in plebibus, in quibus
ipsi habent monasteria, dummodo processio-
nes sint illius generis, quod in Bulla *Pii V.
mendicantium concessa, quæ incipit: Ex-
mendicantium. 1567. comprehendantur, dum-
modò regulares non sint ex illis conventibus
nuncupatis collegia, quæ in eadem Bulla
excipiuntur, *Peyrinis tom. 2. Privileg. in consuet.
7. Pii V. §. 19. Lezana supra n. 47.* attamen non
possunt per censuras ad id compelli, quia, quod
tunc Concilium voluit Episcopos procedere
contra regulares, per censuras id expressit, ut
videre est *sess. 22. in decreto de observ. & vici-
dis in celebrat. Missæ sess. 25. cap. 5. & 16.* Ergo
ubi non exprimitur, Episcopus non potest pro-
cedere per censuras. *Sanchez lib. 7. de dispensat.
n. 23.* Ubi adducit etiam *cap. 1. de privileg.**

in quo prohibetur Episcopis procedere per censuras contra religiosos, qui omnes habent privilegium, ut non possint censurari, quia aliis pœnis possunt eos compellere, scilicet, deponendo Superiores, incarcerando, à monasterio amovendo, privando munere prædicandi, seu etiam pœnis pecuniariis. *Lex ana verbo processo, n. 2. Bordonus tamen decisione miscellanea 92. n. 9. & sequentibus*, contrariæ est opinionis, quia, si ve exprimat species pœnæ, si ve non, hoc nihil refert, eo, quod habens potestatem fori externi contentiosam, potest uti electione cujuslibet pœnæ, & maxime spiritualis censura, quæ est principalis pœna, qua prælati ecclesiastici procedunt contra subditos: ergo non est deneganda Episcopis contra regulares ex eo, quod Tridentinum non facit mentionem de censuris, quando sunt subjecti Episcopis in aliquibus casibus, & in aliis exprimit, quod censuris cogantur inobedientes; quando enim ex natura rei aliquid inest, parum refert, si ve exprimat, si ve non, quia nihil hoc operatur, & frustra exprimitur, quod tacite subintelligit. *l. Cornel. in ff. de hered. instit. l. hæc verba ff. de legat. 1. & pro expresso habetur, quod tacite inest, l. fidei commissa §. si filii ff. de legat. 3.* Sed potestas procedendi in causis per censuras, ex natura rei inest Jurisdictioni spirituali, ut omnes docent; ergo Episcopis *cap. cum ab ecclesiarum & cap. irrefragabili de off. ordin.* Ergo Episcopi possunt

R 4

possunt procedere per censuras contra regulares.

XXIV. Alienatio, licet propriè & stricte sumpta importet solum actum illum, per quem directum dominium transfertur *C. de fund. dist. 1. l. 1. & 2. gloss. in cap. cum nulli liceat, de rebus Ecclesiast. non alienand. Lexana 160. alienatio n. 2.* large tamen sumitur etiam pro actu per quem dominium utile transfertur, ut colligitur ex *extravaganti Ambitiose Pauli 11. de rebus ecclesiast. non alien.* Hoc posito, dicitur quod nullus Episcopus, neque Abbas, nec ipsi summus Pontifex potestatem habet res ecclesiasticas alienandi *Canon. monemus Canon. quis Episcopus, Canon. non licet Papa 12. q. 2. placuit 12. q. 2. & cap. 1. de his qua sunt a potestatis sine consens. Capituli. Cabassur. cap. 19.* Alienantes regulares bona monasterii incurunt excommunicationem ipso facto, & omnium officiorum privationem, vocisque activæ & passivæ ac perpetuæ inhabilitatis absque declaratione, sublata etiam Generali, & Provinciali facultate moderandi aut relaxandi talium poenas; Alienationes verò, & pacta, census, hypothecas, locationes, conductiones & confectiones quascumque contra prohibitionem faciendas, nullas & irritas esse docet Sacre Congregationis Concil. decretum, jussu Urbani VIII. editum 1624. die 7. Septemb. abrogatum omnibus indultis & privilegiis quomodolibet

concessis religionum Superioribus apud Leza-
nam 1. part. cap. 10. n. 1. & seq. Prohibentur
etiam bonorum Ecclesiasticorum alienationes
in Concil Trident. sess. 22. de reformat. cap. 11.
& sess. 25. de reformat. cap. 11. Adco, ut res
alienatae cum fructibus restitui debeant cap. si
quis. quia res ecclesiasticae dissiparentur ipsa-
que Ecclesia suis spoliaretur, & quod est semel
Deo dicatum, non est ad humanos usus transfe-
rendum: cap. semel Deo de regul. juris in 6.
Tres tamen iustae alienandi causae recensentur,
scilicet, Ecclesiae aut monasterii utilitas vel ne-
cessitas evidens, ut si fructus non sufficiant im-
pensis Ecclesiae aut sustentationi, aut debitorum
solutioni, pretium vero alienationis hunc defe-
ctum compenset, canon. hoc jus porrectum 10. q.
2. secundo ad subsidium pauperum in gravi
necessitate, vel ad redemptionem captivorum,
vel ad sepulturam fidelium ex Sancto Gregor.
magna lib. 5. epist. 17. & lib. 7. epist. 4. quibus
ex causis Sacra vasa frangere & distrahere ap-
probat; aurum enim habet Ecclesia, non ut fer-
vet, sed subveniat necessitatibus. Canon aurum
12. q. 2. 3°. ad evitandum damnum, quando
scilicet praedia ecclesiae sterilia & inculta ma-
neant Canon sine exceptione, & cap. ad aures, Ca-
bastium cap. 18 lib. 2. n. 4.

Solemnitates autem in Gallia necessariae ad
validam rerum Ecclesiae alienationem sunt, 1°.
ut interveniat capituli consensus in scripturam

R 5

reda-

redactus, cui singuli subscribant dicto *Con-*
sine exceptione 12. q. 2. 2°. ut consentiat Abbe
 seu Prælati religionis, imo accedat licenti
 summi Pontificis, adeo, ut nec ipsa Superiori
 Generalis licentia aut Provincialis sufficiat,
 ut publicè per parochos, tùm illius, tùm vicin
 norum locorum, & per affixas locis publicis
 schedulas denunciatur futura alienatio, ut
 amplius satis dederit, rem habeat; ex defectu
 quarum conditionum multæ rescissæ sunt ali
 nationes hujusmodi in variis Parliamentis Gal
 liarum: *Cabassutius sup. n. §.* Requiritur etiã
 justa causa, quæ est quadruplex, scilicet neces
 tas, pietas, utilitas, & incommoditas: Neces
 tas alienandi licita est, quando ecclesia grav
 tur debitis, quæ alio modo solvi non possunt
 vel quando fundus vel monasterium minatur
 ruinam, & est necessariò restaurandum *cap. 10.*
habenti 49. 12. q. 2. *cap. placuit* 50. *ead.*
mentin. de rebus eccles. non alien. cap. hoc juri
 9. 2. *de restauratione*: Pietas alienationem
 citam faciens in tribus consistit, scilicet, in
 lendis pauperibus, *cap. aurum* 12. q. 2. in
 dimendis captivis *cap. Apostolicos* 13. *cap.*
erorum 15. *cap. aurum cit.* 68. 12. q. 2. & in
 paganda Religione christiana *cap. si Episcopus*
 71. *cap. bona* 72. *cap. religiosam* 73. 12. q. 2.
 Utilitas evidens dat licitam alienationem
 casu, in quo monasterium fiat locupletius
sine exceptione § 1. 12. q. 2. *causa* 12. *cap. 10.*

titul. in 6. *Clementin. 1. de reb. eccles. non alien.*
Denique incommoditas aut damnum, seu inutilitas est sufficiens causa alienationis, *cap. citat. sine exceptione*: Et unaquæque harum quatuor causarum sufficit ad validè alienandum, & dicuntur casus à jure permitti; *ut dicit gloss. in summa 12. cap. 2. de rebus eccles. non alienand.* Nota etiam, quod, quando res, quæ alienatur, est damnosa vel præjudicialis ecclesiæ, aut monasterio, non est necessaria Sedis Apostolicæ licentia, eo, quod urgens necessitas faciat licitum, quod aliàs non erat licitum *cap. quod non est licitum de regul. juris*, & quia necessitas non habet legem *si quis propter C. de patribus, qui filios suos distrax.* Et ex axiomatibus juris habetur, quod adducta in favorem contrarium effectum non debent operari, *l. legatum ff. de adimpl. leg. l. quod favore C. de legibus, cap. quod ob gratiam de regul. juris in 6.* & inducta ad augmentum non debent operari diminutionem; *l. si à milite §. 1. ff. de militari testamento l. si Rufinus C. eodem tit. l. legata inutiliter ff. de legatis. 1.* Certum est autem, decreta Pontificia, superius relata, fuisse inducta in favorem & augmentum bonorum Ecclesiæ, non verò ad detrimentum, & damnum: ergò tunc non est necessaria talis licentia. Præterea alienatio rei litigiosæ in jure non reprobat, sed tantùm præcipitur substitutio alterius in ejus locum. *Bord. resol. 27. num. 9. Lezana verbo alienare n. 37.*

Nota

Nota etiam, quod, quando diximus requiri Capituli consensum, & singulorum subscriptionem, ita hoc intelligi debere, ut major pars congregati Capituli consensum dare debeat, quia, ex majoris partis consensu decretum, confertur id a capitulo decretum, modò duæ partes in loco præsentium sint congregatæ, nam duæ partes in urbe positæ totum conventum representant; & si pars major præsentium consentiat, sufficit, ut universitas consensisse dicatur, neque opus est in hoc absentes vocare aut expectare. *Layman. disput. canonica de Ecclesiastica alienat. cap. 2. n. 12. fol. 73.* Subscriptionem autem sufficit, si fiat à Notario, inserendo nomina religiosorum in instrumento alienationis.

Nota insuper, quod potest vendi domus, & fundus & ex pretio emi census, quia evidens est utilitas census, quam domus & fundus: census enim non est subjectus tot eventibus fortis, quot domus & fundus, domus comburitur, vel cadit, aut non habitatur, & fundus incultus sæpissimè remanet, census autem semper fertur. Potest item vineola, petiola terræ utilis & separata, inutilis & longe posita, solemnitatibus prædictis vendi, & alienari, modo talium pretium non excedat valorem viginti quinque aureorum. Boves tamen, & equi, & cetera bestia vendi non possunt, quia sunt accensuræ ad agros, & tanquam bona stabilia reputantur, sicut grex ovium; permutari tamen possunt.

debiliores in fortiores, *Bordonus resolut. 62. n. 1. & 15.*

De alienatione bonorum Ecclesiæ satis fuse tractarunt *Lexana cap. 10. 1. partis n. 1. & 4. & verbo alienare. Bordonus resolutione 27. resolut. 62. & resolut. 126. Cabassutius cap. 29. & Layman. disputat. Canonica in fine.* Et ad illos Lectorem brevitatis causa remittendum censeo, ne contrā intentionem nostram hoc speculum nimium repleamus.

XXV. Fæminas, cujuscumque status & conditionis existant, admittere intra clausuram monasterii prohibitum est viris religiosis: *ita Pius V motu proprio adito anno 1570. qui incipit, Regularium personarum: & Gregor. XIII. constit. qua incipit, Ubi gratia, idem Pius constit. de anno 1570. qua incipit, Decet Romanum Pontificem;* in qua declarat mentem suam & intentionem esse, & fuisse, comprehendere non solum mulieres habentes, & prætendentes facultatem, & indulta ingrediendi monasteria, sed etiam omnes alias quascunque, tam in genere, quam in specie: exceptis puellis parvulis, quia in illis cessat occasio impuditiæ. Idem dicitur de Imperatricibus aut Reginis, quando intrant monasteria non occultè, sed magno comitatu, & ex bono fine, quod etiam extenditur ad illarum filias.

Fundatrices autem Monasteriorum, quantumvis sint nobiles, & excellentes, sub illa prohibi-

hibitione comprehenduntur, & Pius V. idem
 suo Decreto eas nominavit, & expressit, quan-
 vis ducissas, & similes, *Rodriguez in expositione*
dicti motus proprii n. 3. Ingredi tamen potest
 foemina monasterium causa medendi morbo
 chum gravi morbo laborantem, si infirmum
 tantum per ipsam curari possit, nec religio
 possit extrahi foras, quia lex humana non
 accipienda in tam gravi necessitate, *Rodriguez*
tom. 1. qq. regular. q. 46. art. 7. Sanchez
6. in decalog. cap. 7. num. 30. Nomine autem
 Monasterii ea omnia intelliguntur, quae sunt
 intra septa monasterii, ut hortus, viridarium
 vinea, &c. quia ea sunt proprie monasterii
 aut pars monasterii, etiamsi habeant portam
 per quam absque claustrorum ingressu in illis
 intrari possit; monasteria verò nondum fabri-
 cata, seu fabricari incepta, ubi non est con-
 munitas, sed solum aliqui pro fabrica, non
 comprehenduntur sub prohibitione, quia non
 sunt verè monasteria. *Lexanac. 10. l. par.*
10. & 11.

Licitum est foeminis ingredi claustra
 gioforum, quando in illis Missae, Officia, & Pro-
 cessiones celebrantur, aut in illis fidelium
 davera sepeliuntur, aut concio habetur,
 quando talis est concursus populi, ut per eccle-
 siam transiri non possit, modo recto tramite
 trent, & exeant per portam communem.
Pius V. in dicta constituit, decet Romanum

visum. Pœnæ verò, quas incurrunt religiosi
admittentes forminas intra monasteria, sunt
privaciones officiorum, quæ in præfenti obti-
nent, & inhabilitatis impostero ad illa, & alia
omnia, & suspensionis ipso facto sine alia de-
claratione. *Idem Pius V. Gregor. XIII. addit*
ultra hac excommunicationem Papa reserva-
tam. Pœnæ tamen istæ in Decretis appositæ,
non solum obligant in foro exteriori, sed etiam
in interiori conscientia, ita, ut ante judicis sen-
tentiam teneantur transgressores illas subire,
quando vero sunt solum comminatoriæ, ut,
quando dicitur pure sub pœna &c. incurrer-
da, non incurruntur, nisi data sententia à judi-
ce, aut declaratione; probabilior tamen, & sa-
nior sententia est, quod semper & ubique re-
quiratur judicis iudicium, & declaratio, non
obstantibus illis verbis, absque declaratione
aut sententia, quia reus numquam tenetur
exercere in se pœnam sui delicti. *Idem Lexa-*
nanum. 29.

XXVI. Pius V. in Bulla, quæ incipit *De sa-*
lute gregis, 1567. præcipit omnibus clericis,
tam regularibus, quàm secularibus, beneficia
obtinentibus, vel in sacris constitutis sub pœna
excommunicationis, ne agitationibus tauro-
rum, aliarumque ferarum bestiarum intersint,
& *Clemens VIII.* hoc expressè prohibet mona-
chis, & fratribus mendicantibus, cæterisque
cujuscumque Ordinis, & Instituti regularibus,
& ob-

& obligat hæc constitutio etiam in casu, quod religiosus posset interesse simili spectaculo in scandalo aut nota; quando enim lex est de iusta, & honesta, etiam secluso scandalo, obligat ad sui adimplerionem *Rodriguez, tom. 3. regul. q. 68. art. 1.* Hæc autem excommunicatio est tantum comminatoria, & non incutitur, nisi post declarationem, & sententiam peccant tamen mortaliter clerici, & religiosi transgressores, etiam si non sint in sacris constituti.

CAPUT XIV.

De bonis & possessionibus, quarum capacia sunt Regularium monasteria.

SUMMARIUM.

- I. *Monasteria regularium possunt possidere bona stabilia.*
- II. *Quando monasteria possunt possidere feudum.*
- III. *Quomodo emphitefim.*